

Raó i instint

Els humans som animals racionals. Tenim, doncs, la capacitat de raonar, és a dir, d'anar més enllà dels pensaments simples i funcionals. El raonament, segons les enciclopèdies, és la facultat mental que ens permet, gràcies a l'activitat verbal de l'argumentació, resoldre problemes a través de la raó. Un argument, de fet, és l'expressió verbal d'un raonament.

Els humans, però, no deixem de ser animals i els animals, habitualment, actuem i ens deixem guiar per l'instint. I l'instint, en el món salvatge, acostuma a tenir sempre, en última instància, la finalitat de sobreviure per, al capdavant, perpetuar l'espècie. I com es perpetua, l'espècie? Aconseguir que els mascles més sans i forts s'aparellin amb les femelles més sanes i fortes. Aconseguir determinats aliments, per exemple, és una prioritat per a molts ocells, que així assoleixen una determinada coloració a les plomes, amb la qual sedueixen més fàcilment les femelles i d'aquesta manera contribueixen a assegurar la reproducció. Menjar i cardar. No hi ha res més, al final? Doncs, sí. Perquè la principal capacitat dels humans no és la de raonar, sinó la d'aconseguir que la raó, en determinats moments, s'imposi a l'instint.

Si acceptem que l'instint ens empeny a perpetuar l'espècie i, per tant, a reproduir-nos, entenem que aquest instint sigui al darrere del desig de mantenir relacions sexuals. Si no som capaços de racionalitzar aquest instint, però, podem caure en la intolerància

de no acceptar que les relacions sexuals tinguin cap finalitat que no sigui reproductiva. Així, des d'aquest punt de vista, serien inacceptables les relacions homosexuals, però també l'ús de mètodes anticonceptius, les relacions més enllà de la menopausa o, fins i tot, l'anafrodísia o inapetència sexual i el sexe per plaer. Les ideologies més reaccionàries, de fet, consideren que totes aquestes circumstàncies són antinaturals i inacceptables. En molts països hi ha pràctiques i lleis destinades a preservar exclusivament la tradició patriarcal. En canvi, quan hem sabut obrir la ment a l'univers de l'argumentació tolerant, la nostra capacitat de raonar ha permès que integrem a les nostres vides les múltiples maneres de viure la sexualitat diferents de l'heterosexualitat amb finalitats reproductives.

Com menys capacitat d'argumentar i de raonar tenim els humans, més tendim a condemnar els comportaments que s'aparten de la nostra natura instintiva i salvatge. Dit d'una altra manera: com menys racionals, més intolerants. Per això, els qui per norma condemnen les pràctiques socials allunyades de la convenció acostumen a ser els més primaris, incapços d'aplicar la raó, argumentada, a allò que dicta l'instint. Els feixistes, per exemple.

